

การเมืองในการค้าระหว่างประเทศ: ศึกษากรณีการเจรจาต่อรอง
เรื่องการค้าสินค้าเกษตรในการประชุมแอกตรอปอกรูว์

นางสาว รุ่งนภา ศรีวรรณวิทย์

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต

ภาควิชาความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พ.ศ. 2538

ISBN 974-632-378-4

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

**THE POLITICS OF INTERNATIONAL TRADE: A CASE STUDY OF
AGRICULTURAL TRADE NEGOTIATIONS IN THE URUGUAY ROUND
OF THE GENERAL AGREEMENT ON TARIFFS AND TRADE (GATT)**

Miss Rungnape Srivannavit

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements

for the Degree of Master of Arts

Department of International Relations

Graduate School

Chulalongkorn University

1995

ISBN 974-632-978-4

หัวข้อวิทยานิพนธ์ การเมืองในการค้าระหว่างประเทศ: ศึกษากรณีการเจรจาต่อรองเรื่อง
การค้าสินค้าเกษตรในการประชุมเขตตะวันออกทวีป
โดย นางสาวรุ่งนภา ศรีวรรณวิทย์
ภาควิชา ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ
อาจารย์ที่ปรึกษา อาจารย์ ดร.ปณิธาน วัฒนายากร

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้บัณฑิตวิทยาลัยฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของ
การศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโท

..... คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(รองศาสตราจารย์ ดร.สันติ ฤกษ์สุวรรณ)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

..... ประธานกรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ไชยวัฒน์ คำชู)

..... อาจารย์ที่ปรึกษา
(อาจารย์ ดร.ปณิธาน วัฒนายากร)

..... กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชัยโชค จุลศิริวงศ์)

..... กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุทธิพันธ์ จิราธิวัฒน์)

พิมพ์ต้นฉบับบทคัดย่อวิทยานิพนธ์ภายในกรอบสี่เหลี่ยมนี้เพียงแผ่นเดียว

รุ่งนภา ศรีวรรณวิทย์ : การเมืองในการค้าระหว่างประเทศ : ศึกษากรณีการเจรจาต่อรองเรื่องการค้าสินค้าเกษตรในการประชุมแกตต์รอบอุรุกวัย (THE POLITICS OF INTERNATIONAL TRADE : A CASE STUDY OF AGRICULTURAL TRADE NEGOTIATIONS IN THE URUGUAY ROUND OF THE GENERAL AGREEMENT ON TARIFFS AND TRADE (GATT)) อ.ที่ปรึกษา : ดร.ปณิธาน วัฒนายากร, 184 หน้า. ISBN 974-632-378-4

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ศึกษาเกี่ยวกับการเจรจาต่อรองเรื่องการค้าสินค้าเกษตรในการประชุมแกตต์รอบอุรุกวัย ในช่วงปี ค.ศ. 1986-1993 โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อแสดงให้เห็นว่าการเมืองระหว่างสหรัฐอเมริกาและประชาคมยุโรปเป็นตัวกำหนดข้อตกลงทางด้านสินค้าเกษตรในกรรมสารสุดท้าย

ผลการศึกษาพบว่า ประเทศมหาอำนาจ ซึ่งก็คือ สหรัฐอเมริกาและประชาคมยุโรป เป็นผู้กำหนดความสำเร็จของการเจรจาการค้าสินค้าเกษตร โดยที่การแลกเปลี่ยนผลประโยชน์และการใช้อิทธิพลของสหรัฐอเมริกาและประชาคมยุโรป เป็นส่วนสำคัญต่อความสำเร็จของการเจรจาและเป็นตัวกำหนดข้อตกลงทางด้านสินค้าเกษตร จะเห็นได้จากการที่ประเทศมหาอำนาจทั้งสองในเบื้องต้นไม่สามารถประนีประนอมกันได้ในการประชุมระดับรัฐมนตรีที่กรุงบรัสเซลส์เมื่อปี ค.ศ. 1990 จึงทำให้การประชุมครั้งนั้นประสบความล้มเหลว แต่เมื่อประเทศมหาอำนาจทั้งสองสามารถบรรลุข้อตกลงแบบเฮาส์โดยการประนีประนอมและแลกเปลี่ยนผลประโยชน์ได้แล้ว ก็ทำให้การเจรจาการค้าสินค้าเกษตรในการประชุมที่กรุงเจนีวาเมื่อปี ค.ศ. 1993 ประสบผลสำเร็จ และข้อตกลงทางด้านสินค้าเกษตรยังเป็นผลมาจากการปรับข้อตกลงแบบเฮาส์ที่เป็นข้อตกลงระหว่างประเทศมหาอำนาจทั้งสอง เข้ากับความตกลงเรื่องสินค้าเกษตรในร่างกรรมสารสุดท้าย

ผลของการศึกษายังพบว่า ประเทศขนาดกลางและขนาดเล็กสามารถรวมตัวกันเป็นพันธมิตร เพื่อสร้างอำนาจต่อรองในการเจรจาการค้าสินค้าเกษตรได้ในระดับหนึ่ง จะเห็นได้จากการที่กลุ่มแครนส์ซึ่งเป็นกลุ่มผู้ส่งออกสินค้าเกษตร 14 ประเทศ สามารถผลักดันให้การเจรจาการค้าสินค้าเกษตรเป็นวาระสำคัญของรอบอุรุกวัยได้ และยังสามารถเป็นตัวประสานความขัดแย้งระหว่างประเทศมหาอำนาจทั้งสองได้ในระดับหนึ่ง ตลอดจนมีส่วนร่วมในการร่างเนื้อหาของความตกลงเรื่องสินค้าเกษตรด้วย

นอกจากนี้ ยังพบอีกว่า นโยบายการเกษตรเดิมของแต่ละประเทศภาคี เป็นอุปสรรคต่อการเจรจาการค้าสินค้าเกษตร โดยเฉพาะนโยบายเกษตรร่วมของประชาคมยุโรป หลังจากได้รับการแก้ไขแล้ว ก็สามารถดำเนินการเจรจาต่อรองในขั้นตอนต่อ ๆ ไปได้ และผลของการศึกษายังพิสูจน์ว่า กระบวนการเจรจาต่อรองการค้าสินค้าเกษตรในระดับพหุภาคี มีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมีกรอบพื้นฐาน เช่น ร่างกรรมสารสุดท้าย สำหรับใช้เป็นแนวทางในการเจรจาของประเทศภาคีร่วมกัน

ภาควิชา ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ
สาขาวิชา ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ
ปีการศึกษา 2537

ลายมือชื่อนิติ *Sam Rossano*
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา *John Thull*
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม

C530271 : MAJOR INTERNATIONAL RELATIONS

KEY WORD: POLITICS OF INTERNATIONAL TRADE/ AGRICULTURAL TRADE/ GATT URUGUAY ROUND

RUNGNAPA SRIVANNAVIT : THE POLITICS OF INTERNATIONAL TRADE : A CASE STUDY OF AGRICULTURAL TRADE NEGOTIATIONS IN THE URUGUAY ROUND OF THE GENERAL AGREEMENT ON TARIFFS AND TRADE (GATT). THESIS ADVISOR : PANITAN WATTANAYAGORN, Ph.D. 184 pp. ISBN 974-632-378-4

This thesis focuses on the agricultural trade negotiations in the GATT Uruguay Round during 1986-1993. The thesis's main objective is to show that politics between the United States and the European Community is the determinant factor of the Agreement on Agriculture in the Final Act.

The finding of this study demonstrates that the major powers, specifically the United States and the European Community are the key actors in the success of the agricultural trade negotiations. The exchange of interests between the US and the EC and the exertion of influence by the two players on the negotiation process are very critical in determining the success of the trade negotiation and the Agreement on Agriculture. It can be explained that when the two powers could not compromise in the 1990 Brussels ministerial meeting, the meeting ended in a total breakdown. In 1993, when the two powers reached the Blair House Accord by a compromise, the agricultural trade negotiations on the 1993 Geneva meeting, therefore, could be concluded. The Agreement on Agriculture was also a combined product of the Blair House Accord and the text on agriculture of the Draft Final Act.

This study also illustrates that the middle and smaller countries can form a coalition to increase their bargaining power for the agricultural trade negotiations. The Cairns Group of 14 agricultural exporting countries, for example, had played a significant role in making the agricultural trade negotiations an important agenda in the Uruguay Round. Furthermore, the Cairns Group was able, to a certain degree, to act as a moderator in alleviating the conflict between the United States and the European Community. Also, the Cairns Group was able to participate in drafting the text on agriculture.

This study also shows that the original agricultural policy of each Contracting Party is a major obstacle in the agricultural trade negotiations, especially the Common Agricultural Policy of the European Community. After the original policy was amended, the negotiation process, therefore, was able to move forward. Finally, this study proves that it is extremely important to have a basic framework, such as the Draft Final Act for the agricultural trade negotiation process at a multilateral level.

ภาควิชา.....ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ.
สาขาวิชา.....ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ.
ปีการศึกษา 2537.....

ลายมือชื่อนิติ.....
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา.....
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม.....

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ได้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยความช่วยเหลืออย่างดียิ่งของอาจารย์ ดร. วัฒนา วัฒนาสาร อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สทธีพันธ์ จิราธิวัฒน์ กรรมการสอบวิทยานิพนธ์ และ ดร. เวรา เอิร์ดมันน์ คีเฟอร์ (Dr. Vera Erdmann-Kefer) ซึ่งท่านได้สละเวลาอันมีค่าจากภารกิจที่มีอยู่อย่างมากมาให้ความแนะนำและข้อคิดเห็นต่าง ๆ อันเป็นประโยชน์ต่อการสร้างความเข้าใจในการเขียนวิทยานิพนธ์ฉบับนี้มาโดยตลอด

ผู้เขียนใคร่ขอขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ไชยวัฒน์ คำชู ประธานกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ชัยโชค จุลศิริวงศ์ กรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ซึ่งท่านได้กรุณาให้ข้อเสนอแนะอันเป็นประโยชน์ต่อการปรับปรุงแก้ไขวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น และขอขอบพระคุณ อาจารย์ ดร. ปราณี ทิพย์รัตน์ และอาจารย์จิตินันท์ นงษ์สุทธิรักษ์ ที่ท่านได้ให้ความช่วยเหลือและคำแนะนำ รวมทั้งคณาจารย์ในภาควิชาความสัมพันธ์ระหว่างประเทศอีกหลายท่านที่มีได้ระบุชื่อไว้ ณ ที่นี้ และเนื่องจากทุนการวิจัยครั้งนี้บางส่วนได้รับมาจากทุนอุดหนุนการวิจัยของบัณฑิตวิทยาลัย จึงขอขอบพระคุณบัณฑิตวิทยาลัยมา ณ ที่นี้ด้วย

ผู้เขียนใคร่ขอขอบพระคุณ รองอธิบดี สมจินต์ สันถาวรภัทร์ รองอธิบดีกองการต่างประเทศ กรมเศรษฐกิจการพาณิชย์ และคุณนิเทอร์ โมตรี อิงภากรณ์ ที่ท่านได้กรุณาให้ความอนุเคราะห์ทางด้านข้อมูลและให้สัมภาษณ์ และขอขอบพระคุณ คุณพรทิพย์ กุวัโรตม คุณอรมน ชุตินันตร และคุณรัชดาภรณ์ รุ่งฤทธิ เจ้าหน้าที่ยกการต่างประเทศ กรมเศรษฐกิจการพาณิชย์ ที่ได้ให้ความช่วยเหลือและความอนุเคราะห์ทางด้านข้อมูล อันเป็นประโยชน์อย่างสำคัญยิ่งในการเขียนวิทยานิพนธ์ฉบับนี้

ท้ายนี้ ผู้เขียนใคร่ขอกราบขอบพระคุณ บิดา-มารดา และทุกคนในครอบครัว ซึ่งได้ให้ความรักความห่วงใย กำลังใจ และการสนับสนุนในทุก ๆ ด้านแก่ผู้เขียนเสมอมาจนสำเร็จการศึกษา และขอขอบคุณ คุณพรณศิริ นรหมั่นธม คุณปรีชา วงศ์อรุณ และคุณเสวก มีลาภกิจ รวมทั้งพี่ ๆ เพื่อน ๆ และน้อง ๆ ทุก ๆ คนที่มีได้กล่าวถึง ณ ที่นี้ ที่ได้ให้กำลังใจในการเขียนวิทยานิพนธ์มาโดยตลอด

นางสาวรุ่งนภา ศรีวรรณวิทย์

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
กิตติกรรมประกาศ	ฉ
สารบัญตาราง	ญ
สารบัญแผนภูมิ	ณ
คำย่อ	ด
บทที่	
1. บทนำ	1
2. ความเป็นมาของการเจรจาแกตต์รอบอุรุกวัยและสถานการณ์การค้า สินค้าเกษตร	14
ประวัติความเป็นมาของแกตต์	15
หลักการสำคัญของแกตต์	17
บทบาทของแกตต์	21
องค์กรของแกตต์	22
การเจรจาการค้าหลายฝ่าย 7 รอบแรกของแกตต์	23
ความเป็นมาของการเจรจาแกตต์รอบอุรุกวัย	27
วัตถุประสงค์ของการเจรจาแกตต์รอบอุรุกวัย	29
สาระสำคัญของการเจรจาแกตต์รอบอุรุกวัย	29
เรื่องที่เจรจาในแกตต์รอบอุรุกวัย	31
สถานการณ์การค้าสินค้าเกษตรของโลก	34
สาเหตุและปัญหาของการค้าสินค้าเกษตรของโลก	36
บทสรุป	42

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
3. ความสำคัญของนโยบายเกษตรต่อสหรัฐอเมริกาและประชาคมยุโรป ...	44
ประวัติความเป็นมาของนโยบายเกษตรของสหรัฐอเมริกา	45
รูปแบบของนโยบายเกษตรของสหรัฐอเมริกา	50
ผลกระทบของนโยบายเกษตรของสหรัฐอเมริกา	53
ประวัติความเป็นมาของนโยบายเกษตรร่วมของประชาคมยุโรป ..	55
มาตรการและเครื่องมือที่ใช้ในการดำเนินงานตาม	
นโยบายเกษตรร่วม	56
ผลกระทบของนโยบายเกษตรร่วม	58
การปฏิรูปนโยบายเกษตรร่วม	60
สาระสำคัญของการปฏิรูปนโยบายเกษตรร่วม	61
ผลกระทบของการปฏิรูปนโยบายเกษตรร่วม	64
รูปแบบของนโยบายเกษตรร่วมของประชาคมยุโรป	66
การเปรียบเทียบนโยบายเกษตรของสหรัฐอเมริกาและ	
นโยบายเกษตรร่วมของประชาคมยุโรป	68
การกำหนดนโยบายและการเจรจาเรื่องสินค้าเกษตร	76
บทสรุป	78

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
4. การเมืองในการเจรจาเรื่องการค้าสินค้าเกษตรในเขตต์รอบอูรุกวัย ..	82
การเจรจาในช่วงที่ 1 (ค.ศ.1986-1990)	83
การประชุมเพื่อเปิดการเจรจาที่กรุงปุนตา เดล เอสเต (ค.ศ.1986)	83
การประชุมเพื่อทบทวนผลกลางรอบครั้งที่ 1 (ค.ศ.1988) .	90
การประชุมเพื่อทบทวนผลกลางรอบครั้งที่ 2 (ค.ศ.1989) .	92
การประชุมที่กรุงบรัสเซลส์ (ค.ศ.1990)	97
การเจรจาในช่วงที่ 2 (ค.ศ.1991-1993)	103
ข้อเสนอหลักของเลขาธิการกตตในเรื่องสินค้าเกษตร	103
ข้อตกลงแบลร์เฮาส์	107
ข้อตกลงทางด้านสินค้าเกษตรในกรรมสารสุดท้าย	113
บทวิเคราะห์การเจรจาเรื่องสินค้าเกษตร	118
การเจรจาในช่วงที่ 1 (ค.ศ.1986-1990)	119
การเจรจาในช่วงที่ 2 (ค.ศ.1991-1993)	125
บทบาทในการเจรจาการค้าสินค้าเกษตรของสหรัฐอเมริกา	
ประชาคมยุโรปและกลุ่มแครีนส์	136
บทบาทของสหรัฐอเมริกา	136
บทบาทของประชาคมยุโรป	137
บทบาทของกลุ่มแครีนส์.....	139
บทสรุป	144
5. บทสรุป	147
รายการอ้างอิง	159
ภาคผนวก	165
ประวัติผู้เขียน	184

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
2.1	25
3.1	54
3.2	63
3.3	70
3.4	71
4.1	85
4.2	99
4.3	106
4.4	114
4.5	120
4.6	121
4.7	129

สารบัญแผนภูมิ

แผนภูมิที่

หน้า

2.1 องค์กรภาครัฐ

24

คำย่อ

AAA	Agricultural Adjustment Act of 1933 พระราชบัญญัติการปรับปรุงการเกษตรปี ค.ศ.1933
AC	Agricultural Council คณะกรรมการด้านการเกษตร (ของประชาคมยุโรป)
AMS	Aggregate Measurement of Support มาตรวัดการสนับสนุนโดยรวม
BHA	Blair House Accord ข้อตกลงแบลร์เฮาส์
CAP	Common Agricultural Policy นโยบายเกษตรร่วม
CCC	Commodity Credit Corporation บริษัทสินเชื่อด้านสินค้าโภคภัณฑ์
CMO	Common Market Organization องค์การตลาดร่วม
CP	Contracting Parties ประเทศภาคีแกตต์
CSK	Consumer Subsidy Equivalent มาตรวัดการอุดหนุนผู้บริโภค
CTD	Committee on Trade and Development คณะกรรมการว่าด้วยการค้าและการพัฒนา
DFA	Draft Final Act ร่างกรมสารสุดท้าย
DG-I	Directorate General for External Affairs ฝ่ายอำนวยการทั่วไปทางด้านกิจการต่างประเทศ
DG-VI	Directorate General for Agriculture ฝ่ายอำนวยการทั่วไปทางการเกษตร

ECOSOC	Economic and Social Council คณะมนตรีเศรษฐกิจและสังคม (แห่งสหประชาชาติ)
EEC	European Economic Community ประชาคมเศรษฐกิจยุโรป
EEP	Export Enhancement Program โครงการส่งเสริมการส่งออก
EFTA	European Free Trade Association กลุ่มสมาคมการค้าเสรียุโรป
FA	Final Act กรรมสารสุดท้าย
FmHA	Farmers' Home Administration ฝ่ายบริหารที่คอยดูแลเกษตรกร
GATT	General Agreement on Tariffs and Trade ความตกลงทั่วไปว่าด้วยนิกัตอัตราภาษีศุลกากรและการค้า
GNG	Group of Negotiations on Goods กลุ่มเจรจาว่าด้วยการค้าสินค้า
GNS	Group of Negotiations on Services กลุ่มเจรจาว่าด้วยการค้าบริการ
GSP	Generalized System of Preferences ระบบการให้สิทธิพิเศษทางภาษีศุลกากรเป็นการทั่วไป
IBRD	International Bank for Reconstruction and Development ธนาคารเพื่อการฟื้นฟูและพัฒนาระหว่างประเทศ
IMF	International Monetary Fund กองทุนการเงินระหว่างประเทศ
IPR	Inward Processing Relief arrangement มาตรการบรรเทาการผลิตภายใน
ITO	International Trade Organization องค์การการค้าระหว่างประเทศ

MFA	Multifiber Arrangement ความตกลงสินค้าสิ่งทอ
MFN	Most-Favoured-Nation treatment หลักการให้การปฏิบัติเยี่ยงชาติที่ได้รับการอนุเคราะห์ซึ่ง
MTR	Mid-Term Review การประชุมเพื่อทบทวนผลการเจรจาจากกลางรอบ
OMB	the Office of Management and Budget สำนักงานคํานงงบประมาณและการจัดการ (ของสหรัฐอเมริกา)
PL480	Public Law 480 กฎหมายสาธารณะ 480
PSE	Producer Subsidy Equivalent มาตรวัดการอุดหนุนผู้ผลิต
S&D	Special and Differential treatment การปฏิบัติเป็นพิเศษและแตกต่าง
SMU	Support Measurement Unit หน่วยมาตรวัดการสนับสนุน
TBAP	Targeted Export Assistance Program โครงการช่วยเหลือการส่งออกไปยังตลาดเป้าหมาย
TNC	Trade Negotiations Committee คณะกรรมการเจรจาการค้า
USDA	United States Department of Agriculture กระทรวงเกษตรของสหรัฐอเมริกา
VER	Voluntary Export Restraint มาตรการจำกัดการส่งออกโดยความสมัครใจ
WIPO	World Intellectual Property Organization องค์การทรัพย์สินทางปัญญาแห่งโลก
WTO	World Trade Organization องค์การการค้าโลก